

Jordbruksutskottets betänkande

1981/82:5

om fridlysning av duvhöken

Motionen

I motion 1980/81:581 av Owe Andréasson och Axel Andersson (båda s) yrkas att riksdagen hemställer hos regeringen om fridlysning av duvhök.

Innebörden av motionsyrkandet är att all jakt på duvhök bör förbjudas. Härmed åsyftas bl. a. den s. k. skyddsjakten, som får bedrivas i anslutning till hönsgårdar och viltuppfödninganläggningar. Enligt motionen förekommer i dag knappast några hönsgårdar, varför skyddsjakten till övervägande del bedrivs för att skydda anläggningar för fasanuppfödning. Av olika skäl – bl. a. det förhållandet att fasanen men inte duvhöken inplanterats till Sverige – anser motionärerna det orätt att tillåta jakt på duvhök som för sin överlevnad tar "en och annan" fasan från sådana uppfödninganläggningar. Kritiska synpunkter anförs också på den jakt på duvhök som sker efter särskilt tillstånd av naturvårdsverket enligt 19 § jaktstadgan.

Remissyttrande

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från statens naturvårdsverk, se bilaga.

Utskottet

I detta betänkande behandlar utskottet en motion som syftar till en total fridlysning av duvhöken.

Utskottet erinrar om att det fram till den 1 januari 1979 gällde allmän jakttid för duvhök i hela landet i så måtto att jakttiden för Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län omfattade perioden september – november och för övriga delar av landet perioden december – februari. Fr. o. m. nyssnämnda datum är emellertid duvhöken fridlyst i hela landet. Den jakt som får förekomma är s. k. skyddsjakt enligt 3 § jakttidsförordningen (1976:432). Med stöd härav får jakt bedrivas på duvhök hela jaktåret inom eller i nära anslutning (200 m) till område för viltuppfödning, hönsgård eller därmed jämförlig anläggning. Dessutom får duvhök jagas efter särskilt tillstånd av naturvårdsverket enligt 19 § jaktstadgan (1938:279). Sådana tillstånd meddelas enligt uppgift när behov av ytterligare möjligheter till skyddsjakt anses föreligga och avser därvid endast jakt genom fångst under perioden september–februari. Denna form av skyddsjakt bedrivs främst under vintermånaderna, då duvhökens predation på fältviltet är som

störst. Under säsongen 1980/81 meddelades 18 tillstånd, omfattande i regel 25 duvhökar per tillstånd.

Naturvårdsverket anför i sitt remissyttrande bl. a. att den årliga beskattningen av duvhök enligt tillgängliga uppgifter uppgår till ca 1 500. Man påpekar emellertid att för 9 av de 18 fångstillstånd som beviljades under jaktsäsongen 1980/81 föreskrivits att de fångade duvhökarna skulle återutsläppas på annan plats. Verksamheten med återutsläppande i frihet har fungerat väl.

Uppskattningar av duvhöksstammens storlek har, framhålls det, gjorts vid ett flertal tillfällen. Under senare år har en viss uppgång i stammen – särskilt i Sydsverige – rapporterats. Föreliggande beräkningar visar på en duvhöksstam om ca 10 000 par. Därtill kommer den unproduktions som dessa par ger. Den procentuella beskattningen av stammen är således tämligen ringa, uppskattningsvis 5–10 %. Verket anser mot denna bakgrund att den skydds jakt som bedrivs i dag inte har någon inverkan på duvhöksstammens storlek i Sverige och att den kan betraktas som försumbar.

Verket anför vidare vissa synpunkter på fältviltets svåra situation och duvhökens roll i detta sammanhang. De under senare år starkt vikande stammarna av fasan, raphöna och fälthare har vid åtskilliga tillfällen varit föremål för ingående diskussioner och studier. Forskningen rörande duvhökens näringsval har påvisat att fasan och raphöna i områden med god tillgång på dessa utgör en viktig födokälla för duvhöken vintertid. Enligt verkets uppfattning är duvhöken en – om än relativt liten – faktor i fältviltproblematiken. Detta ställt mot den försumbara beskattningen av duvhöksstammen anser verket tala till förmån för att de nuvarande begränsade möjligheterna till skydds jakt t. v. bör kvarstå.

Det bör tilläggas att naturvårdsverket nyligen beslutat att fr. o. m. hösten 1981 samtliga duvhökar som fångas i fälla efter tillstånd enligt 19 § jaktstadgan skall släppas fria.

Utskottet anser för sin del att skyddet av rovfåglarna är en viktig fråga i såväl det svenska som det internationella viltvårdsarbetet. Vad särskilt beträffar duvhöken har utskottet tidigare uttalat sig positivt angående strävandena att säkra artens fortbestånd. Som framgår av det nyss anförda upphörde den allmänna jakttiden för duvhök vid årsskiftet 1978-1979. Mot bakgrund av vad naturvårdsverket anför i sitt remissyttrande finner utskottet inte anledning att förorda någon ytterligare inskränkning i de redan nu tämligen begränsade möjligheter till jakt på duvhök som föreligger. Motionen bör således inte föranleda någon vidare åtgärd från riksdagens sida.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår motion 1980/81:581.

Stockholm den 27 oktober 1981

På jordbruksutskottets vägnar
EINAR LARSSON

Närvarande: Einar Larsson (c), Svante Lundkvist (s), Arne Andersson i Ljung (m), Maj Britt Theorin (s), Börje Stensson (fp), Hans Wachtmeister (m), Martin Segerstedt (s), Filip Johansson (c)*, Åke Wictorsson (s), Gunnar Olsson (s), Håkan Strömberg (s), Esse Petersson (fp)*, Lennart Brunander (c), Margareta Winberg (s) och Ingvar Eriksson (m).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

YTTRANDE 1981-06-17

STATENS NATURVÅRDSVERK

Riksdagens jordbruksutskott

Fack

100 12 STOCKHOLM

Remiss 1981-04-09 angående motion (1980/81:581) av Owe Andréasson och Axel Andersson om fridlysning av duvhök

Statens naturvårdsverk får med anledning av remissen anförda följande.

Den allmänna jakttiden på duvhök upphörde vid årsskiftet 1978/79. Bakgrunden till detta framgår bl. a. av bifogat utdrag ur det jaktidsförslag naturvårdsverket lämnade till regeringen 1978-08-30.

Den jakt på duvhök som i dag förekommer sker som framgår av motionen dels i form av skyddsjakt i anslutning till viltuppfödning, hönsgård eller därmed jämförlig anläggning och dels genom fångst efter särskild dispens av naturvårdsverket (se bifogat tillstånd). Sådana tillstånd meddelas när behov av ytterligare möjligheter till skyddsjakt anses föreligga och då endast under perioden september–februari. Skyddsjakten bedrivs främst under vintermånaderna då duvhökens predation på fältviltet är som störst. Under säsongen 1980/81 meddelades 18 tillstånd och som regel 25 duvhökar per tillstånd.

Den årliga beskattningen av duvhöksstammen i form av skyddsjakt 1979/80 var, enligt Svenska jägareförbundets avskjutningsstatistik, 934 hökar. Totalt är den årliga beskattningen av duvhöksstammen således ungefär 1 500 duvhökar. Här skall dock nämnas att för 9 fångstillstånd – i de fall där det funnits praktiska förutsättningar – har gällt att de fångade duvhökarna skulle återutsläppas på annan plats. För ytterligare information hänvisas till bifogat hemställan 1981-01-13 till regeringen om medel ur jaktvårdsfonden.

Det kan framhållas att denna återutsläppningsverksamhet har fungerat mycket bra.

Uppskattningar av duvhöksstammens storlek i Sverige har gjorts vid ett flertal tillfällen. Under senare år har en viss uppgång i stammen – särskilt i sydsverige – rapporterats och föreliggande beräkningar visar på en duvhöksstam om ca 10 000 par. (Siffran varierar dock något beroende på vilken beräkningsmetod som använts). Därtill kommer den ungpåproduktion som dessa par ger. Den procentuella beskattningen av duvhöksstammen är således tämligen låg, uppskattningsvis 5–10 %.

Det har vidare i forskningssammanhang och även i den licensierade skyddsjakten visat sig att övervägande delen av de duvhökar som fångas är unga duvhökar. Följaktligen torde även det största jakttrycket ligga på de

unga hökarna. Dessa har inte lika stor erfarenhet och framgång i sitt närings sök som de vuxna fåglarna och samlas därför under vinterhalvåret i högre grad till de områden där det finns god tillgång på relativt lättillgänglig föda – viltuppfödningsområden etc. – och där skydds jakt får bedrivas.

I olika forsknings sammanhang har man för många djurarter kunnat påvisa en förhållandevis stor naturlig ungdödlighet under vinterhalvåret. Detta förhållande gäller framför allt för arter vilkas närings underlag minskar till följd av vintern och där framgången i närings sök till stor del bygger på individernas erfarenhet i detta avseende. Detta torde även gälla för duvhöken (se bl. a. bifogat artikel "Vad bestämmer duvhöksstammens storlek", Marström, Kenward).

Sammanfattningsvis finner naturvårdsverket, mot bakgrund av det ovan nämnda, att den skydds jakt som bedrivs idag inte har någon inverkan på duvhöksstammens storlek i Sverige och således kan betraktas som försumbar. Denna slutsats bestyrks ytterligare av yttrande 1978-06-30 (kopia bifogas) av United States Department of the Interior, Fish and Wildlife Service.

Vad gäller den mycket svåra situation som fältviltet idag befinner sig i samt duvhökens roll i sammanhanget får verket anföra följande.

De under senare år starkt vikande stammarna av fasan, raphöna och fälthare har vid åtskilliga tillfällen varit föremål för ingående diskussioner och studier. Under 1980 har ett av naturvårdsverket finansierat forskningsprojekt om jordbrukslandskapet som viltmiljö påbörjats. Målsättningen med projektet är att finna praktiska åtgärder för att vidmakthålla ett art- och individrikt djurliv i jordbrukslandskapet (se bifogat faktablad, oktober 1980). Denna insats speglar bl. a. den fullständiga enhet som råder om att den för fältviltet helt dominerande faktorn är det moderna jordbrukets metoder och rationalisering.

Emellertid har forskningen rörande duvhökens näringsval påvisat att fasan och raphöna i områden med god tillgång på dessa utgör en mycket viktig födokälla för duvhöken vintertid.

Det rationaliserade jordbruket har bl. a. medfört försämrade skyddsmöjligheter för fältviltet och följaktligen har predationen av duvhök sannolikt också ökat under senare år. Förutom den direkta predationen är skingrandet av flockar i anslutning till foderplatser en negativ faktor.

Duvhökens betydelse för fälthönsens situation är tämligen svårbedömd men den i vissa områden höga predationen anger emellertid att betydelsen i vart fall inte är försumbar i detta sammanhang.

Enligt naturvårdsverkets uppfattning är duvhöken således en – om än relativt liten – faktor i fältviltsproblematiken. Detta ställt mot den försumbara beskattningen av duvhöksstammen som sker anser verket tala för att de nuvarande begränsade möjligheterna till skydds jakt tills vidare bör kvarstå.

Beslut om detta yttrande har fattats av undertecknad generaldirektör. Vid handläggningen av ärendet har i övrigt närvarit avdelningschef Esping, byråchef Pettersson, avdelningsdirektör Weinberg, föredragande och byråingenjör von Essen.

Valfrid Paulsson

Ulf Weinberg